

**SİBER
ZORBA
OLMA!**
#FARKINAVAR

SİBER ZORBALIK NEDİR?
NASIL MÜCADELE EDİLİR?

SAMSUNG

**SİBER
ZORBA
OLMA!**
#FARKINAVAR

SİBER ZORBALIK NEDİR? NASIL MÜCADELE EDİLİR?

HAZIRLAYAN:

Prof. Dr. Emel Baştürk Akca

Kocaeli Üniversitesi
İletişim Fakültesi
Gazetecilik Bölümü ve Bilişim Anabilim Dalı Başkanı

Siber Zorbalık Nedir?

Son yıllarda sıklıkla duymaya başladığımız "siber zorbalık" kavramı, internetin yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan yeni bir zorbalık türüdür. Sosyal ağlar, mesaj grupları, videolar ve dijital oyunlar en çok çocuklar ve gençler için bir takım riskler barındırmaktadır. Çocuk ve gençlerin çevrimiçi ortamda karşılaştıkları en önemli risklerden biri de siber zorbalıktır.

Siber zorbalık, çocuklar ya da ergenlerin başka çocuklar ya da ergenler tarafından internet, dijital teknolojiler ya da cep telefonları aracılığıyla eziyet, tehdit, taciz, küçük düşürülme, utandırılma ve benzeri şekillerde hedef alınmasını ifade etmektedir.

Başka bir ifadeyle, elektronik iletişim araçları kullanılarak bir kişi ya da gruba yönelik zarar ya da rahatsızlık verici eylemlerde bulunmak şeklinde tanımlanabilir.

**SİBER ZORBALIK BİR ŞİDDET TÜRÜDÜR.
SANAL ORTAMDA GERÇEKLEŞMİŞ
OLMASI, 'GERÇEK' OLMADIĞI ANLAMINA
GELMEMEKTEDİR.**

İnternet kullanım oranlarındaki artış ve kullanım yaşının giderek düşmesiyle beraber, tüm dünyada siber zorbalıkla karşılaşma oranı da giderek artmaktadır.

Siber Zorbalık Hangi Şekillerde Karşımıza Çıkar?

Siber zorbalık farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Aşağıdaki davranışlar siber zorba davranışların örnekleridir;

Mobil cihazlar aracılığıyla başkalarının görüntülerini onların izni olmadan çekip paylaşmak,

Sosyal ağlar ya da sohbet odaları gibi çevrimiçi ortamlarda başkalarına aşağılayıcı, alay edici, öfke dolu, kaba, cinsel taciz veya şiddet içeren mesajlar göndermek,

Bir kişinin kişisel bilgilerini izni ve haberi olmadan internet ortamında paylaşmak,

Sosyal ağlarda birisi hakkında dedikodu yaymak ya da özel hayatıyla ilgili konuları herkesle paylaşmak,

Bir kişiye alakalı olarak karalayıcı, aşağılayıcı web sayfaları hazırlamak,

Başkası adına sahte hesap açıp, onun kimliğine bürünmek,

Bir kişinin sosyal ağlardaki tüm hesaplarını onu rahatsız edecek biçimde takibe almak,

Sosyal ağlardaki paylaşımlarına sürekli olumsuz yorumlar yapmak,

Ortak arkadaşları organize ederek hedef olarak seçilen bireyi, arkadaş listelerinden silmelerini ve engellemelerini, yani sosyal olarak dışlamalarını sağlamak.

Siber Zorbalığın Duygusal ve Davranışsal Sonuçları

Siber zorbalık, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de giderek yaygınlaşan bir durumdur. İnternet kullanımının artmasıyla birlikte ortaya çıkan çevrimiçi riskler arasında duygusal sonuçları açısından en yaralayıcı olanlarından birisi siber zorbalıktır.

Siber zorbalık ergenlik çağındaki bireylere duygusal anlamda zarar verir, özgüvenlerini zedeler ve kişilik gelişimlerini olumsuz etkiler. Siber zorbalığa maruz kalmanın sonuçları, duygusal ve davranışsal sonuçlar olmak üzere ele alınabilir.

TÜBİTAK’ın desteğiyle yürütülen siber zorbalık araştırmasının sonuçlarına göre, siber zorbalığa uğramanın yarattığı duygusal sonuçlar arasında ilk sıralarda;

- ⇒ **kızgınlık (%74),**
- ⇒ **endişe (%58),**
- ⇒ **üzüntü (%47)**
- ⇒ **hayal kırıklığı (%36)**

yer almaktadır. Bu duygular okul yaşamını, arkadaş ve aile ilişkilerini de etkilemektedir. Siber zorbalığa maruz kalmış olan bireyler arkadaşlarına karşı güven duygularını yitirdiklerini ve kendilerini yalnız hissettiklerini ifade etmektedirler.

Görüldüğü gibi siber zorbalık, bir psikolojik şiddet biçimidir. Paylaşımların internet ortamında hızla yayılması ise yaşanan bu psikolojik şiddeti daha da büyötmektedir. Bu nedenle çevrimiçi ortamda paylaşım yaparken başkalarının duygularını hesaba katmak, başka bir deyişle kendinizi onun yerine koyabilmek çok önemlidir.

Aynı araştırma, siber zorbalığın davranışsal sonuçları arasında genellikle arkadaşlarına söylemek, kaçmak ve misilleme yapmak gibi davranışların ilk sıralarda yer aldığını göstermektedir.

Siber zorbalığın yarattığı öfke ve hayal kırıklığı gibi duygular bazı öğrencileri misilleme yapmaya sevk etmektedir.

Siber zorbalığa maruz kalan erkek öğrencilerin %30,5'i, kız öğrencilerin ise %16'sı "misilleme" yoluyla zorbaya karşılık vermektedir.

Bu durumda mağdurlar, bu kez siber zorba konumuna geçmekte ve bu da siber zorbalığın artarak devam etmesine neden olmaktadır.

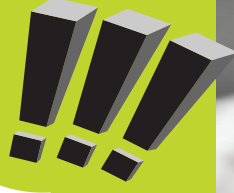
Buna karşılık internet kullanımı konusunda daha fazla bilgiye sahip olanlar, siber zorbalık olarak görülen davranışlar karşında, çevrimiçi içeriği engellemek, çevrimdışı görünmek ya da söz konusu paylaşımı ve paylaşımıcıyı şikayet etmek gibi daha çözüme yönelik davranışlar geliştirebilmektedir.

Öte yandan öğrencilerin %32'si siber zorbalığa maruz kalması durumunda "kanıt içeriği silme"yi tercih edeceğini belirtmektedir. Zorbalık içeren mesaj ya da paylaşımları silmek yerine bunları güvendiğiniz bir yetişkinle paylaşarak zorbalığı durdurmaya yönelik adımlar atmak gerekmektedir.

**SİBER ZORBA ÖLMA,
FARKINA VAR!**

* "Türkiye'de Temel Eğitim Gençliğinde Siber Zorbalık Konusunda Farkındalık Geliştirmek; Gençlerin Siber Zorbalığı Algılayışı, Yaygınlığı ve Farkındalığı İlişkin Alan Çalışması (113 K 170 No'lu TÜBİTAK Projesi)

Siber Zorbalığı Önlemek İçin Neler Yapabilirim?

- ✓ Sosyal ağlardaki hesaplarınıza olan erişimi tanıdığınız ve güvendiğiniz kişilerle sınırlayın,
- ✓ Kullandığınız çevrimiçi platformların güvenliğine dikkat edin ve bu ayarları "güvenli" konumda tutun,
- ✓ Sosyal ağlarda başkalarının erişimine açık ortamlarda kişisel bilgilerinizi paylaşmayın,
- ✓ Hesaplarınıza ait şifrelerinizi arkadaşlarınızla bile paylaşmayın,
- ✓ Kaynağına güvenmediğiniz iletileri açmayın, yabancılardan gelen arkadaşlık tekliflerini kabul etmeyin,
- ✓ Sinirliyen paylaşım yapmayın,

- ✓ Başkasını da ilgilendiren bir içerik paylaşmadan önce onun iznini alın,
- ✓ Birini rahatsız edecek türdeki paylaşımların yayılmasına aracılık etmeyin,
- ✓ Siber zorbalığa maruz kalırsanız bunu hemen güvendiğiniz bir yetişkinle paylaşın,
- ✓ İnternete erişim hakkınızı kullanırken başkalarının haklarını gözetme sorumluluğunuzu unutmayın.
- ✓ Dijital dünyada attığınız her adımın gerçek hayatta karşılığı olduğunu unutmayın!

Dijital Ortamda Güvenliđimi Nasıl Sađlayabilirim?

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaşamımızın her alanına yayıldığı günümüz ortamına, dijital çağ ya da bilişim çağı gibi isimler verilmektedir. Bu ortamda yaşayan bireylerin bu ortamın sağladığı olanaklardan güvenli bir biçimde yararlanabilmesi için çeşitli bilgi ve becerilere sahip olması gerekmektedir.

Dijital ortamın olanaklarından iyi bir biçimde yararlanabilme ve ortamdaki risklerle baş etme becerisi dijital okuryazarlık olarak adlandırılmaktadır. İnternet çağında dijital okuryazarlık, neredeyse geleneksel okuryazarlık kadar gereklidir. Bu nedenle ailemiz ve öğretmenlerimizle iş birliği yaparak bu becerileri kazanmak ve geliştirmek için adımlar atmamızdır. Böylece bilinçli ve sorumlu dijital yurttaşlar haline gelebiliriz.

İnternet kullanıcısı olarak internetin risklerini en aza indirmek için şunları yapabilirim;

- ✓ Bilgisayarımda virüs ve casus yazılımları engelleyici programlar kullanabilir, "Güvenlik Duvarı"nı etkin hale getirebilirim,
- ✓ Tanımadığım kişilerden gelen mesaj ve eklenti dosyalarını virüs taramasından geçirmeden açmam,
- ✓ Güvenilir bilgi kaynaklarını seçebilir, interneti kendi gelişimim için kullanabilirim,
- ✓ Çevrimiçi ortamlar için kolayca tahmin edilemeyecek şifreler belirlerim,
- ✓ Çevrimiçi ortamda kendimin ya da aile bireylerimin kişisel bilgilerini paylaşmam,

İnternet ortamında bireylerin kişisel bilgilerini ele geçirmeye çalışmak, taciz ya da tehdit etmek gibi davranışların suç olduğunu biliyorum. Bu gibi durumlarda ailemle birlikte yasal yollara başvurarak haklarımı koruyabilirim.

SİBER
ZORBA
OLMA!
#FARKINAVAR

SİBER
ZORBA
OLMA!
#FARKINAVAR

SAMSUNG

BİLGİ
TEKNOLOJİLERİ
VE İLETİŞİM
KURUMU